

Ladislav Babić

Zašto političari nisu potpisali Deklaraciju o zajedničkom jeziku?

Nekako su se među narodom, političarima, intelektualcima i lingvistima smirile frustracije i tenzije oko jezika kojim se govori na štokavskom području bivše države (*Hrvatska, Srbija, BiH, Crna Gora*). Svi govore kako su govorili otkad su živi, lijepo se uzajamno razumiju, gledaju filmove bez titlova s ma koje strane „*bivše*“ dolazili, pjevaju i plešu uz pjesme izvodača raznih nacionalnosti, ni ne razmišljaju o jeziku kojim pričaju ili na kojem čitaju knjige, časopise i tekstove s internetskih portala. Jedino kad ih priupitate kojim to jezikom govore, listom će odgovoriti: *hrvatskim, srpskim, bosanskim, crnogorskim*, ne mareći što „*glupavi*“ stranci [ne vide](#) neke bitne razlike među njima, što ih znanost kategorizira samo u varijante *zajedničkog, policentričnog jezika*, i što

„*Ljudi sa prostora bivše Jugoslavije, koji žive u inostranstvu, obično za jezik koji se govori u Srbiji, Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori, kažu naš jezik. Oni osećaju da je to jedan jezik*“, Omer Karabeg,

a jedan od najčitanijih hrvatskih pisaca [komentira](#) ovako:

„*Meni je potpuno normalo što Srbi, Hrvati, Bošnjaci i Crnogorci, koji žive u inostranstvu, zajednički jezik zovu naš jezik. Na Haškom sudu ga zovu BHS jezik (Bosanski-hrvatski-srpski jezik). Kada sam prije deset godina to prvi put čuo, rekao sam da je BHS naša jezična budućnost. U stvari, to je naša i prošlost, i sadašnjost, i budućnost. Mi ćemo nastaviti govoriti tim jezikom koliko god se oni trudili da ga zagade i osakate. Veseli me njegova vitalnost. On se stalno obnavlja i*

mi se savršeno razumijemo - koliko god nas uvjeravali kako se naši jezici nepovratno udaljavaju. „, Ante Tomić

Pretražimo li [listu potpisnika](#) prije oko dvije-tri godine objavljene „*Deklaracije o zajedničkom jeziku*“, koju je potpisalo preko devet hiljada građana širom „bivše naše zajedničke“, uvidjet ćemo kako ju je prihvatio niz neopterećenih i nemanipuliranih lingvista (čak 92 njih), intelektualaca (389 novinara, 265 pravnika, 37 umjetnika, 128 pisaca, 33 slikara, 36 muzičara, 38 glumaca, 15 režisera, 15 povjesničara, 317 doktora znanosti i naučnika, 97 magistara, 802 profesora, 264 inženjera, itd; neke atribucije se isprepleću, dan je samo zbirni pregled) i običnih građana koji su još uspjeli sačuvati zdravi razum, pa ne potrebaju posjetu psihijatrima kao većina njihovih sugrađana iz fragmenata raspadle države. Pritom prvenstveno mislim na korak pred smrt „osviještene“ lingviste, koji su nekad pjevali drukčiju pjesmu. Jasno, vladajuća dupeta su se promijenila, pa se većina prešaltava na novi okus lizaljke. Međutim, zalud ćete među potpisnicima tražiti političare koji drmaju stvarnošću krhotina, njih naprosto nema. Odnosno, tek se jedan „zajebant“ – našlo se i takvih među potpisnicima, u društvu s najvećim i najpoznatijim lingvistom današnjice *Noamom Chomskym* – šegačio da je političar, no ipak nalazimo i potpis jednoga (od *Hrvata* tretiranog izdajnikom) koji se deklarirao kao pravnik, možda shvaćajući da je termin političar teška diskvalifikacija – Željka Komšića. O čemu to govori? Odgovor treba tražiti temeljem konstatacije „vlast je slast“, osnovne paradigme kojom se vodi domaća i

strana družina političara, zanimanja za koje ne treba baš nikakva stručna sprema jer se oni apriori smatraju kvalificirani za tupljenje narodu, što većina njega – već prilično tupih mozgova - bespogovorno prihvata, mada ne bi pripustila potpunog laika da im popravlja televizor, uvodi struju u novoizgradenu kuću ili operira srce. Ne fali samo desnih i ekstremno desnih, ni traga od lijevih i kvazilijevih političara koji bi zdravim razumom javno prihvatali (svjedočeći tome potpisom) navode o zajedničkom jeziku, kojim razgovaraju unutar državnih atara, ali i s najbližim susjedima - vidi vraka, bez prevoditelja. Čak se i predstavnici manjina suzdržavaju potpisivanja (*Pupovac* je podržao *Deklaraciju*, ali se izvukao od potpisivanja primjedbom da „*ne želi biti teret potpisnicima*“), već oštре svoje jezike u raspravi o pismu (ćirilica, latinica) koje s jezikom ima tek toliko veze koliko hoću li svoju izjavu sačuvati u obliku prikladnom papiru, magnetofonskoj traci ili memoriji računara. Zato ne fali svekolika dreka o *Deklaraciji* koja je kao atentat na samobitnost „*s/h/b/c naroda*“, podjednako razumljivo kao što je „*ubojita*“ ćirilica „*ubijala u Vukovaru*“. Zašto je tome tako?

Nije da kapitalni politički somovi nemaju – što direktni, što indirektni - stav (dakako, čvrstoća kojega ovisi o razdobljima njegove upotrebljivosti) o zajedničkom jeziku. Evo nekih:

Kolinda Grabar Kitarović, predsjednica Hrvatske u odlasku:

"Ja mislim da je ta jedna deklaracija sasvim marginalna stvar o kojoj uopće ne treba raspravljati jer taj nekakav zajednički jezik bio je politički projekt koji je umro zajedno s bivšom Jugoslavijom i ona se više nikada neće ponoviti"

Kao uvijek ona je deficitarna s logikom, jer „*smrt*“ države ni na koji logički način ne mora biti povezana sa „*smrću*“ zajedničkog jezika, osim ako se logika naprosto siluje ili se njome niti ne raspolaže.

Aleksandar Vučić, predsjednik Srbije:

„Zato ćemo da čuvamo, branimo i štitimo ono što nam je Vuk ostavio - naš prelepi srpski jezik“

Nema veze što je *Vuk Karadžić* jezičnu reformu izveo temeljem istočnohercegovačke štokavštine – ijekavice.

Bakir Izetbegović, predsjednik SDA:

„Bošnjaci su, iako prvotno tokom zasjedanja AVNOJ-a u Jajcu priznati kao narod, kao šesta buktinja u grbu nove državne zajednice Južnih Slavena, ustavom iz 1945. godine ponovno izgubili svoju konstitutivnost, a potom i pravo na svoj jezik. Tkz. „Novosadski dogovor“ o zajedničkom jeziku iz 1954. godine samo je potvrdio nametnute ustavne promjene. Radna grupa u kojoj su učestvovala i trojica bh. predstavnika, među njima i nobelovac Ivo Andrić, zaključila je da Srbi, Hrvati i Crnogorci govore srpsko-hrvatskim jezikom. Bošnjaci, s obzirom na to da su po ustavu iz 1945. izgubili kontitutivnost, nisu niti registrirani unutar nove jugoslovenske jezičke stvarnosti.“

Bošnjaci su u Jugoslaviji prvi put, pod nazivom *Muslimani*, priznati kao narod, i bili su jedan od tri konstitutivna naroda BiH! Usput rečeno, davno prije osnivanja Jugoslavije, tzv. Bečkim književnim dogовором 1850. godine, usvojena su neka načela za normiranje budućeg zajedničkog jezika temeljem štokavštine.

Milo Đukanović, predsjednik Crne Gore:

„On smatra da, ako je Crna Gora nezavisna i ako je svaka od država sa srpsko-hrvatskog govornog područja svoj državni jezik nazvala imenom države, to treba da uradi i Crna Gora.“

Nema sumnje, rukovodi se jakim argumentom: „Kud svi Turci, tu i mali Mujo!“. Ako svi švercaju cigarete, zašto ne bih i ja?! Pametnome dosta.

Andrej Plenković, hrvatski premijer:

“Kako ja to da potpišem? Ko će tome u Hrvatskoj dati podršku?”

Piši kako govorиш, govori kako pišeš – to ti je najkraći savjet. A tko je dao podršku, vidi listu potpisnika.

Nina Obuljen Koržinek, hrvatska ministrica kulture:

“Pitanje zajedničkog jezika je politička konstrukcija koja je nastala 1945. u zajedničkoj državi, socijalističkoj Jugoslaviji, a koje nikada nije ni sprovedena u stvarnosti. Nazivan je hrvatsko-srpskim jezikom, ali smo svi u školama učili i pisali hrvatski. Ne razumijem šta je danas cilj jedne ovakve inicijative.”

U hrvatskim školama u svjedodžbe je upisivan je jedan od naziva: *hrvatskosrpski, hrvatsko-srpski, hrvatski ili srpski* jezik, a svi smo govorili kako i danas govorimo širom bivše naše. Nije važno ime nego suština, a znanost ne bi bila znanost da i imena ne dodjeljuje dosljedno. Eto, tvoje je ime *Nina*, a i da se zoveš *Mirjana, Slavica* ili *Ljerka* – to ništa ne bi promijenilo tvoju suštinu, kao što ni proizvoljno imenovanje *zajedničkog jezika hrvatskim, srpskim, bosanskim* ili *crnogorskim* ne mijenja njegovu bit. Što je cilj deklaracije? Obrazovati javnost i ministre koji su u svom obrazovanju propustili najvažniji dio: raspoznavanje suštine od forme. Krajnja je drskost, još k tome od doktorice društvenih znanosti, naučne spoznaje prozvati „*političkom konstrukcijom*“ (*KGK* ga naziva „*političkim projektom*“). A propos, nije li *Hrvatska* država politička konstrukcija/projekt, kao i sve države svijeta? Nijedan prirodni ili društveni zakon ne govori da se ljudi *moraju* udruživati u države, niti da se one trebaju organizirati u federacije ili konfederacije. Mogli su ostati povezani na nivou horde ili plemena, a moguće i individualno lutati planetom. Radi se o izboru (ipak je on „*zoon politikon*“ – društvena životinja, biće), a zakon je zakon a ne izbor, mada se oni donose izborom. Čak bih rekao da se radi o duboko usađenoj, nesvesnoj težnji ljudskog roda da udruživanjem realizira svoju iskonsku bit – pripadnost čovječanstvu, a horde, plemena i narodi su samo prijelazne etape na putu praktične realizacije te spoznaje. Eto, mogli bismo pojednostavljeno reći da su narodi samo varijacije zajedničkog, općeljudskog entiteta – čovječanstva – kao što su *h-s-b-c jezici* samo *varijacije zajedničkog jezika* naroda štokavskog jezičnog područja.

Svu tu gomilu državotvornih bilmeza – i njihovih fanova - koji su na vlast došli ako baš ne silom, a ono voljom intelektualno deficitarnih *podanika* (termin u osnovi označava čovjeka koji se podvrgava bilo vlasti, bilo svjetonazoru drugih osoba, bez suvišnog zamaranja moždanih vijuga), smjestio je na pravo mjesto *Noam Chomsky*, [odgovarajući](#) na pitanje ima li nešto što bi dodao *Deklaraciji*. “*Chomsky je odgovorio da nema ništa interesantno što bi dodao onome što je već napisano u tekstu Deklaracije o zajedničkom jeziku, koju potpisuje.*“

Jesu li političari kreature smanjene inteligencije, ili imaju evolucijom ugrađeni detektor stanja socijalne okoline, koji ih alarmira da se moraju prilagoditi, inače – adio politička karijera, najbliža ako već ne definiciji lezilebovića a ono barem nemoralnih karijerista koji cijeli život uzgajaju vlastitu guzicu, što ližući tuđe, a što uvjeravajući ljude kako je to slasno, te je preporučljivo da i oni ližu njihove. Majmun radi što majmun vidi, kaže se, što lijepo korespondira s uvjerenjem mnogih da su im oni daleki preci, mada je moguće kako svojim ponašanjem to i potvrđuju. Stoga birači svojih predstavnika u vlasti mogu istrpjeti glad, žeđ,

siromaštvo, maltretiranje i iskorištanje, uzajamno se razumijevajući razgovarati s prekograničnim susjedima, ali ne daj bože saopćiti im da pričaju *varijantama zajedničkog jezika, srpskohrvatskim ili hrvatskosrpskim imenovanim u lingvističkoj nauci*. U jednom [intervjuu](#) poznata jezikoslovka *Snježana Kordić* kaže: „*Moram istaknuti da svi ti nazivi* (misli na znanstvenu jezičnu nomenklaturu) *obavezuju samo lingviste, a ne i obične ljude, oni mogu zvati jezik kako god žele, a i ne moraju ga nikako zvati.*“ Ja bih tu tvrdnju, glede obavezivanja, ponešto problematizirao. Naime, u privatnoj komunikaciji govornici jezika smiju jezik zvati kako žele, ali problem je u tome što se država (politika, ona „*kurva*“) – koja nije govornik jezika! – uzdigla ponad nauke, što znači ponad istine, te *obavezuje* ljude da u službenoj komunikaciji koriste neznanstveno ime jezika! To je vrlo daleko od zamisli individualne slobode osobe, već znači pritisak politike na ljude da se služe – što oni usrdno i čine (a što to ne rade kad im država naredi?) – naturenim nazivljem. Primjetit će poneko, zar to nije isto kao kad se „*naturalo*“ danas prezreno nazivlje? Nije, baš kao što školsko naučavanje da je *Zemlja* lopta a ne ravna ploča nije naturanje, već podučavanje znanstvene istine koju pojedinci mogu po vlastitoj „*pameti*“ i ignorirati. Nametanja određenih rješenja mimo zakona ili naučnih spoznaja obično se pravdaju tzv. „*političkom voljom*“, koja može ali ne mora korespondirati s voljom naroda (uglavnom tendenciozno prepostavljenom), već naprsto prečicom inauguirati volju vladajućih elita. Sam termin čini se da vuče porijeklo od diskrecijskog prava prava gospodara da prema vlastitom nahođenju odlučuje o bitnim pitanjima podređenih, a u politici obično [označava](#) „*stupanj slobode u vezi s primjenom zakonskih odredaba ili zakona koji nije izrijekom ograničen*“, čak i njihovim zaobilazeњem. Termin nema nikakvog naučnog opravdanja. Uostalom, uopće nije problem u nazivlju, što se samo vješto koristi za indoktrinaciju prosjeka nesposobnog uvidjeti i prihvati suštinu – da se radi o zajedničkom jeziku, s varijacijama nedovoljnima – po lingvističkim kriterijima – da ih smatramo posebnim jezicima. Nacija kao povijesna kategorija zavladala je nad istinom i ljudskošću kao vječnim kategorijama! Država, njen samozvani advokat, uzela si je pravo postati arbitrom nad znanošću, za što smo mislili da je iščezlo pojavom [prosvjetiteljstva](#) i *Kantove konstatacije*: „*Prosvjetiteljstvo je čovjekov izlazak iz samoskrivljene nezrelosti*“. Zrelost srodnih naroda koji se međusobno kolju, kako to protuslovno zvuči! Evo što [kaže](#) prof. dr. Christian Voß, pročelnik Katedre za južnu slavistiku na Humboldtovom sveučilištu u Berlinu, inače protivnik definicije pluricentričnosti razmatranih jezičnih varijanti:

„*Uz ovo imamo i važan vanjezični kriterij za standardni jezik, takozvanu obvezatnost, dakle obvezujući karakter norme. Pravila standardnog jezika moraju*

biti kolektivno prihvaćena, a ova konstelacija nam je u suštini samo poznata iz moderne teritorijalne nacionalne države s obrazovnim monopolom i monopolom vlasti. Ovaj kriterij naposljetku vodi do toga da o statusu jezika ne odlučuju lingvisti i stručnjaci za jezičnu politiku, već političari i državnici.“

Drugim riječima, odlučuju jezički diletanti izabrani od drugih diletanata! Ne svjedoči li o njihom neznanju, da ne kažem gluposti, i činjenica o vlastitoj povijesti o kojoj malo znaju:

„Starčevićeva nastojanja da se u Hrvatskoj uzme ekavica nisu pobijedila jer su prevladali hrvatski vukovci, koji su se zalagali za Karadžićev ijkavski izbor jata. Rezultat je, dakle, bio: Karadžićev ijkavski izbor jata nije prihvaćen u Beogradu zato što tamo nisu htjeli mijenjati svoj ekavski izgovor, dok su u Zagrebu, gdje su izvorni Zagrepčani također ekavci jer su kajkavci, ipak prešli na ijkavicu. A da je bilo po Anti Starčeviću i Vuku Karadžiću, Hrvati bi danas govorili ekavicom, a Srbi ijkavicom. Zato Friedman kaže da je 'ironija sadašnje situacije' to što je ijkavicu u 19. st. izabrao i zastupao Vuk Karadžić i što se ona tada više identificirala sa srpskim nego s hrvatskim intelektualnim kretanjima, a danas je obrnuto.“, (Snježana Kordić, „[Jezik i nacionalizam](#)“)

„Tempora mutantur“ (vremena se mijenjaju), rekli bi neki, al' mi se čini da se mijenjamo mi, svaljujući krivicu na vremena koja sami oblikujemo. Da je narod spremjan prihvatići svakojake gluposti koje im serviraju političari, zar ne govori preziranje riječi *radnik*, *ćirilice* kao jednog od hrvatskih povijesnih pisama, ili ogoljevanje najvećih literarnih bardova do nacionalistima jedino bitnog, etničkog identiteta, namjesto prihvatanja cjelevitosti njihova djela, svjetonazora i života. Što je lako shvatljivo, znamo li da su političari čuvari sustava formiranog interesima ekonomskih elita, kojih su političari eksponenti. Jasno je da nacionalšovinističkim kapitalizmima regije (dajem hrvatski primjer) ne može odgovarati ljevičarstvo i jugoslavenstvo jednog *Krleže*, ili jugoslavenstvo *Andrićeve*, kao ni [činjenica](#) da je potonji

„...ijekavicu i ekavicu naizmjence koristio od svojih gimnazijskih dana, ijkavske tekstove objavljavao je u vrijeme kada svi viđeniji hrvatski pisci pišu ekavski (Krleža, A. B. Šimić, Ujević, Krklec...)...“,

pa se oni čiste od „*kompromitirajućih*“ detalja koji se prešućuju, ali se ipak ne mogu suzdržati jagme za jednim nobelovcem kako bi ojačali svoje nacionalističke pozicije, dok se piscu (*Andriću*) živo fučkalo za takve bezznačajnosti. Koliko je

genije moralno ponad svojatatelja, svedoči i njegovo odbijanje biti uvršten u „Antologiju novije hrvatske lirike“:

„...Ne bih nikad mogao učestvovati u jednoj publikaciji iz koje bi principijelno bili isključeni drugi naši meni bliski pesnici samo zato što su ili druge vere ili rođeni u drugoj pokrajini. To nije moje verovanje od juče nego od moje prve mladosti, a sad u zrelim godinama takva se osnovna vrednovanja ne menjaju. Iz Vašeg pisma vidim da Vam je poznato da sam bio jedan od osnivača i urednika Književnog juga koji je zastupao najšire gledište jedinstva obuhvatajući ne samo srpsko-hrvatsku nego i slovenačku književnost. To je bilo 1917. godine; godine 1933. ja ne mogu zastupati drukče gledište. To su razlozi, čisto književne i načelne prirode, zbog kojih žalim što mi nije mogućno učestvovati u Vašoj Antologiji...“

Kako iznosi Ivan Lovrenović u tekstu „[Ivo Andrić, paradoks o šutnji](#)“:

„O svome jugoslavenstvu Andrić 1971. godine Ljubi Jandriću govori ovako: 'Ja sam za slogu i bratstvo bio celog svog dugog veka. Ja sam bio za jugoslovenstvo još onda kad je Austro-Ugarsku trebalo oterati s našeg ognjišta. Mi, sarajevski gimnazijalci, bili smo protiv hegemonizma bilo koje vere i bilo kojeg naroda. (...) Ne bih voleo da liči na hvalu kad kažem da sam bio predsjednik naprednjačke srpskohrvatske omladine u Sarajevu. Mi nismo bili unitaristi, kako bi to nekom moglo da izgleda; pre bi se moglo reći da smo bili panslavisti i internacionalisti. (...) Ja sam za jugoslovenstvo bio i 1941. godine, kad je Komunistička partija Jugoslavije u sve, pa i u to, unela marksističko shvatanje. Ja sam za jugoslovenstvo bio i 1948, a i danas sam – i pre ču da umrem takav nego da pod starost menjam uverenja!'“

Eto zašto je ovaj „[polutanski](#)“ pisac „čovjek za sva vremena“, dok je sav taj politički, intelektualni i laički moralni šljam koji se cjenka s jezikom, pismom i literatima, koji strahuje svojim potpisom potvrditi znanstvenu činjenicu da ne ugrozi vlastiti položaj, tek potrošna roba svog izopačenog doba, izopačenost kojega nije stvorila njih već upravo obrnuto. Ljudi stvaraju vremena, a ne vremena ljudi. Kad pak profesor Vođ tvrdi:

„Problem Deklaracije o zajedničkom jeziku koju podržavaju eksponirani protivnici postjugoslavenskog nacionalizma i intelektualci cijenjeni u međunarodnim krugovima je u konačnici njezina velika podudarnost s ultranacionalističkim srpskim pozicijama... Primjena pluricentričnog modela na bivšu Jugoslaviju jača

tako poziciju onih koji lingvističkim kriterijima delegitimiraju ili čak poriču postojanje susjednih nacija.“,

treba posumnjati jeli uopće pročitao „*Deklaraciju*“, jer rečenoga u njoj nema ni u tragovima. Narodu koji bira i glasa za nekompetentnu lažljivicu (da se zadržim u svojoj avlji) koja obećava za svog mandata ulazak države među najrazvijenije evropske, kao i mjesecni prihod od 8000€ koji će ostvarivati sjedeći kod kuće i radeći – ni bog ni ona pojma nemaju što – lingvistika je iznad njihovih intelektualnih sposobnosti. Ta gomila je sposobna arlaukati na nogometnim utakmicama, predizbornim mintinzima ili na koncertima profašističkog pjevača, ploditi se i množiti, te potplaćena šljakati, ali misaone operacije prepušta drugima – najčešće moralno i intelektualno sasvim nekompetentnima. Treba prestati gudit narodu, jer on nije drugo negoli smjesa svega i svačega, prosjek čega je derivat svih frakcija, bliže „nižnjima“ negoli „višnjima“, koji mu ustvari poboljšavaju statistički položaj. Demokracija koja se velikodušno nudi stoga ni ne može biti bolja no jeste. Uz sve primjedbe, od kojih se najznačajnija sažima u konstataciju da je vrlo daleko od prave demokracije (vladavine naroda!), valja istaknuti oči bodeću. Radnici čine većinu svakog društva, među njima pak oni sa srednjom i nižom stručnom spremom. Naći takvog radnika među vladama i parlamentima svijeta je vjerojatno teže nego naći izgubljeni milijun na cesti. Ponovimo, demokracija nije vladavina u ime naroda, nego vladavina naroda! Sva statistička istraživanja, pa tako i ona sociološka, vrše se na reprezentativnom uzorku - onom koji preslikava svojstva cjeline - i njega treba znati izabrati kako bi se dobili valjani rezultati. Nije li u najmanju ruku čudno (naravno da nije, već je sramotno!) da vlade i skupštine svojim sastavom barem približno ne reprezentiraju narod koji navodno predstavljaju?

Politika je kurva, stara je izreka koja najbolje definira tu ljudsku djelatnost (mada bi, idealno – ili idealistički? – shvaćeno, ona trebala biti humanistička, etička djelatnost, od čega vrlo malo tragova ima u njoj). Što li su onda ljudi (većinom) koji se bave kurvinskim poslom? Desetine hiljada članova *Partije* zasnovane na principima nekompatibilnima s nacionalšovinističkima, prešlo je bez problema, ikakve griže savjesti ili kajanja, u novodržavne „*stranke opasnih namjera*“, a potom i *opasnih djelovanja*, na najočitiji način sebe javno definirajući moralnim ništarijama („*kurvama*“), samo što ih poimence ne smiješ tako spomenuti jer su ustrojili zakone koji im štite kurveraj, naplaćujući istinu rad „*duševnih boli*“ ljudi bez naznake duše. Rijetko od političara očekujte istinu, jer oni se vladaju u skladu s pragmom, kontinuirano zvjerajući uokolo, skenirajući mnjenje stvarno vladajućih (ekonomskih elita) čiji su tek eksponenti koji čiste

teren za njih, i svoje izborne baze odavno prilagođene njemu, uvijek nam upućujući gomilu obećanja i praznih riječi („*gleda te u oči i sere*“, kaže narod, i sam do grla uronjen u govna) s jedinom svrhom da im ne nastrada guza, te da zadrže ili ponovno budu birani na funkcije s kojih uživaju slasti i gomilaju „*masti*“ sebi i najbližima. Pogreška se naplaćuje gubljenjem položaja, privilegija, totalnim ekskomuniciranjem iz političkih krugova (što se nastoji izbjegći prijelascima iz stranke u stranku, neovisno kakav svjetonazor gajile jer je njihov prilagodljiv okolini i trenutku), a u najgorem slučaju – kad se narod revolucionarno osvijesti – i gubitkom života. Pa, očekujete li onda da u posvemašnjoj močvari taj jad ljudskog roda smogne hrabrost javno priznati da podjednako dobro razumije – misli se na lingvističko, a ne političko razumijevanje – ljude s kojima unutar i van svojih granica komunicira? Ma, 'ajte, 'ote spat! Osim ako već ne spavate dubokim snom sanjajući na zajedničkom jeziku, što nipošto nemojte priznati kad se probudite. Jer bi vas mogli tretirati nenormalnima. Svoj toj „*domoljubnoj*“, političkoj i laičkoj celjadi teško je provariti svakome pristupačne znanstvene činjenice ([1](#), [2](#)) o jeziku kojim se svakodnevno služe, a ne znaju o njemu više no gospodin Jourdain – da cijeli život govori u prozi („*O, Gospode! Onda ima već četrdeset godina kako govorim u prozi, a tek sad to saznajem! E, baš vam mnogo hvala što ste mi to objasnili.*“). Smijući se *Molièrovom* junaku izlaze iz kazališta horde kvaziobrazovanih političara, inteligenata i laika, utjelovljenja regionalnih klonova gospodina *Jourdaina*.

Dodatak

Nevjerojatno kako daleko se u prošlost vraća nacionalistička bratija da bi dokazala svoje nebuloze, pritom preskačući period jezičnog ujednačavanja koje počinje već i prije *Bečkog književnog dogovora*, *Vukovom* i *Gajevom* jezičnom reformom regionalnih (srpskog i hrvatskog) štokavskih dijalekata, a nastavlja se u bivšoj državi pružajući ravnopravnost upotrebe varijanti. Tako, primjerice, *Bakir Izetbegović* ističe „da su Bošnjaci ostali vezani za svoj jezik, iako su od kraja 15. do početka 20. vijeka stvarali književna djela i na orijentalnim jezicima, koji, osim na nivou upotrebe pojedinih riječi i naziva, nisu nikada ušli u šire mase i nisu utjecali na čistoću maternjeg bosanskog jezika.“, nekako „slučajno“ zametnuvši da su u bivšoj državi stvarali književna djela na *zajedničkom policentričnom jeziku!* Njima je zajedništvo naroda i jezika trn u oku kojeg se ne mogu riješiti, zaludivši i narod koji je postao netrpeljiv prema svim varijacijama termina *srpskohrvatski* (*hrvatskosrpski*) i *jugoslavenski*, koji potiču još davno prije osnivanja bivše države. Međutim, *Ljudevit Gaj* još 1844. godine kaže:

„Ta n. p. sav svèt znade i priznaje, da smo mi književnost ilirsku podigli i uveli; nu nama još niti izdaleka nije na um palo ikada tvàrditi, da to nije sèrbski već ilirski jezik; pače ponosimo se i hvalimo Bogu Velikomu, što mi Hèrvati s bratjom Sèrblijima sada jedan književni jezik imamo. Još nam je tårn u oku onaj izraz: Jugoslavjaní. Neznamo bo, što hoće, da tim izrazom naznači onaj g. izjasnitelj, kojemu sèrbske stvari nisu ilirske. Jedà li je kod njega ponjatje »Jugoslavjan« širjega ili užje ga smisla od ponjatja „Ilir“ ili mu je to svejedno? ili možebiti nezna g. izjasnitelj, da je to rëč par force i za nevolju skovana? Istina i mi smo ju upotrebljavali, nu, kako rekosmo, od nevolje; ali odkad nam se nebrani služit se izrazom, koi u narodu i dogodovštini živi, i koi je po razdéljenju slavjanskih granah od svih i najučeniih muževah za našu granu priznat i primljen neimamo razloga, da primamo ime, koje nigdè temelja neima, a još k tomu niti neodgovara ponjatuju »Slavjan«; jer ako se mi Iliri Jugoslavjani zovemo, naravno je, da bi se Rusi Sèveroslavjanini zvati morali; a što su onda Česi i Poljaci? da li oni nisu Slavjani? Mislimo, da će ih g. izjasnitelj kao Slavjane priznati, a kao takovim valjalo bi takodjer ime naděnuti, nu kakovo to neznamo, jer nama su na sèveru a Rusorn su na zapadu. Dakle mislimo, da će najbolje biti, da pristane i g. izjasnitelj k obće priznatomu i obće poznatomu razdéljenju Slavjanah.“, ([„Danica Ilirska“](#), tomovi X-XI-XII, izdanje „Liber“ Zagreb, 1971.)

Jasno je vidljivo iz citata da Gaj ne prihvaca upotrebu termina *Jugoslaven* namjesto njime usvojenoga *Ilir*, ali ne radi netrpeljivosti spram njega, već iz razloga što svojim terminom nastoji obuhvatiti sve slavenske narode – što bi trebalo još više dići inače povisoki tlak nacionalistima regije. Što se pak „ilirskog jezika“ tiče, sve govori prva rečenica citata pa je nema potrebe komentirati.

Napredak se sastoji u prevazilaženju prošlosti temeljem novih spoznaja, objedinjavanja nekad odjelitih elemenata i njihovim inkorporiranjem u sved se nadograđujuću zgradu znanja, a ne temeljem iracionalnih maštarija. To su shvatili narodi koji upotrebljavaju portugalski, engleski, njemački i ine jezike u svojim policentričnim varijantama, ne pateći od kompleksa manje vrijednosti koji bi suzbijali na način iskompleksiranih naroda regije, nastojećih sebe prikazati većima no jesu. Uostalom, velikima ih mogu napraviti samo djela pojedinaca, ma kakvim jezikom govorili ili pisali.

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937

Publisher online and owner, Assoc. Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić

E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

PR

DIOGEN pro kultura

<http://www.diogenpro.com>

NEKOPIRAT